

Håndbok for Senterpartiets tillitsvalgte og folkevalgte i kommunen

Innhold

1. Innledning	s. 2
2. Oppgaver og ansvar for lokallaget	s. 3
Vedtekter	s. 3
Virksomhetsplan, organisering og økonomistyring	s. 5
Partifinansiering	s. 8
Godt samarbeid er nøkkelen	s. 8
Gjennomføring av årsmøte	s. 9
3. Ansvar og arbeidsfordeling for ulike verv i lokallagsstyret	s. 12
Verv i lokallagsstyret: Hvem gjør hva?	s. 12
Etiske retningslinjer i Senterpartiet	s. 16
Viktig om personvern	s. 16
4. Lokalpolitikk, kommunevalg og valgkamp	s. 18
Medlemmet er sjefen, og programmet er velgerkontrakten	s. 18
Kommunerådsmøter	s. 18
Forholdet mellom lokallagsstyret og kommunestyregruppa	s. 19
Nominasjonsprosess og programarbeid	s. 20
Lokallagsstyret i og etter valgkamp: valgkampleder, forhandlinger og konstituering	s. 21
5. Planlegging av arbeidsåret	s. 22
Forventninger, arbeidsønsker og arbeidsformer	s. 22
6. Medlemsoppfølging	s. 23
Informasjon og innflytelse	s. 24
Sosialt fellesskap, verving og medlemspleie	s. 25
7. Digitale hjelpemidler	s. 26
Min side og Innsiden	s. 26
8. Senterpartiskolen	s. 27
9. Mediearbeid, nettsider, sosiale medier og grafisk profil	s. 30
Tradisjonelt mediearbeid	s. 29
Sosiale medier og nettsider	s. 29
Senterpartiets grafiske profil	s. 31
Kontaktinformasjon og lenker	s. 31

1 Innledning

Lokallagene er Senterpartiets ansikt utad, nær folk i hele Norge. Som tillitsvalgt og folkevalgt i Senterpartiet bidrar du til at de viktigste tjenestene i samfunnet skal være tilgjengelige der folk bor. Det er du som vet hvorfor dette er viktig i nettopp din kommune, og hvordan Senterpartiets politiske løsninger kan brukes til beste for vekst og utvikling i ditt lokalsamfunn. Som tillitsvalgt i Senterpartiet er du også nær medlemmene i organisasjonen gjennom kontakt, oppfølging og medlemstilbud. Derfor er lokallagene viktige for Senterpartiet - som en spennende, levende og lokal medlemsorganisasjon.

Målgruppa for denne håndboka er først og fremst tillitsvalgte og folkevalgte, men den kan gjerne leses av medlemmer og andre interesserte. Håndboka lister opp og går gjennom viktige oppgavene i lokallaget, og hvilket ansvar styremedlemmer og folkevalgte har. Senterpartiet er en partipolitisk organisasjon, og lokallagene er bunnplanken i organisasjonen. Det er viktig å huske at både organisasjonsarbeid og politisk arbeid er viktig hvis vi skal nå de målene vi setter oss. Derfor må samarbeidet mellom lokallagsstyret og kommunestyregruppa fungere godt, med gjensidig informasjon, oppfølging og kommunikasjon gjennom hele perioden.

Vi håper håndboka vil være til hjelp og til nytte. Takk for at du engasjerer deg i Senterpartiets organisasjon og politikk, og lykke til med arbeidet i lokallaget og i kommunestyregruppa!

Hilsen Senterpartiet

2. Oppgaver og ansvar for lokallagsstyret

Det er viktig at lokallagsstyret prioriterer de viktigste oppgavene, jobber målrettet og bruker tiden på de diskusjonene og sakene som er spennende, interessante og givende.

Lokallagsstyret er selve navet i det lokalpolitiske og organisatoriske arbeidet. Lokallagsstyret leder arbeidet i kommunen og er blant annet bindeleddet mellom kommunestyregruppa og medlemmene, og mellom lokallaget og de andre organisasjonsnivåene i partiet. Det store spørsmålet er hva dette egentlig betyr, og hvilke arbeidsoppgaver det medfører. Dette er det kun lokallagsstyret selv som til fulle kan besvare.

I Senterpartiet har vi ikke for vane å styre ovenfra og nedover. I partiets verdigrunnlag heter det at Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra. Vi vil arbeide for et samfunn der mennesker kan utvikle seg fritt. Samfunnskontrakten skal oppfylles av myndige mennesker som tar ansvar for eget liv, for fellesskapet og for naturen. Senterpartiets verdigrunnlag er den kristne og humanistiske kulturarven. Derfor har vi tillit til at Senterpartiets dyktige tillitsvalgte og folkevalgte planlegger, utvikler og iverksetter Senterpartiets gode politiske løsninger - nær folk. I håndboka skal vi allikevel forsøke å veilede lokallagsstyret, spesielt i de oppgavene som reguleres av vedtektene. I tillegg skal lokallagsårsmøtet vedta en virksomhetsplan, som sammen med vedtektene utgjør lokallagsstyrets viktigste verktøy i gjennomføring av oppgavene.

Vedtektene sier blant annet:

- Lokallaget består av alle medlemmer i en kommune
- En kommune kan, med fylkesstyrets godkjenning, ha flere lokallag
- Styret har plikt til å bidra til å gjennomføre Senterungdommens og Senterkvinnenes aktiviteter i kommunen

Vedtekter

[Senterpartiets vedtekter](#) er vedtatt på landsmøtet, som er partiets høyeste organ. Dette regulerer noen av de viktigste oppgavene for Senterpartiet både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. I vedtektene er det eget kapittel som omfatter lokallaget. Om lokallagsstyrets oppgaver sier vedtektene følgende:

§ 6. Lokallaget

A. Alle medlemmer i en kommune danner Senterpartiets lokallag, som ledes av et styre som er sammensatt slik: Leder, nestleder, studieleder, kasserer og minst ett styremedlem, lederen for Senterpartiets gruppe i kommunestyret og lederen eller vararepresentant i Senterungdommens lokallag. Hvor Senterungdommen ikke har lokallag, må det i styret velges representant for ungdommen. Begge kjønn skal være representert med minst 40 prosent.

Lokallagsleder er lokallagets rettslige representant og underskriver på vegne av lokallaget i alle tilfeller der denne myndighet ikke er overdratt til andre.

B. Årsmøtet i lokallaget kan bestemme at det skal være flere lokallag innen en kommune. I slike tilfeller skal det velges et fellesstyre for partiarbeid i hele kommunen, etter retningslinjer som er godkjent av landsstyret.

C. Lokallagets høyeste myndighet er årsmøtet, som holdes **hvert år i januar måned**. Ekstraordinært årsmøte kan holdes når styret anser det påkrevet, eller når 1/3 av medlemmene krever det. Ekstraordinært årsmøte må avholdes innen én måned etter at krav er fremsatt.

D. Styrets plikter

- a)** Lokallagets styre skal holde møte når lederen finner det påkrevet, når fylkeslaget/fylkesdelslaget eller hovedorganisasjonen ber om det, eller når minst to styremedlemmer krever det.
- b)** Lede medlemsrekrutteringen og sørge for at medlemsregisteret holdes oppdatert.
- c)** Ivareta partiets interesser i samsvar med vedtektene, program og de vedtak fylkeslaget/fylkesdelslaget og hovedorganisasjonen treffer.
- d)** Sørge for at fylkeslaget/fylkesdelslaget får de fastsatte meldinger om lagets virksomhet.
- e)** Sammenkalle medlemsmøter.
- f)** Før kommunevalg sammenkalle partimedlemmene til møte for å sette opp partiets valgliste, og sørge for at det blir utarbeidet program for Senterpartiets arbeid i kommunestyret. Hvis et lokallag overveier enten å stille fellesliste med et annet parti, eller ikke å stille, skal fylkeslagets/fylkesdelslagets mening innhentes. Avgjørelsen om fellesliste e.l. kan bare treffes av godt bekjentgjort medlemsmøte.
- g)** Sammenkalle Senterpartiets gruppe i kommunestyret etter nyvalg og medvirke til at den blir konstituert med leder og nestleder. Ved forslag til kommunale ombud, skal begge kjønn være representert med minst 40 prosent. Ved forslag til bare én representant, bør partiet alltid ha forslag på to navn – én av hvert kjønn.
- h)** Medvirke til at det alltid er god kontakt og samarbeid mellom Senterpartiets representanter i kommunestyret og andre kommunale ombud, og lokallagets medlemmer og tillitsvalgte, ved at det avholdes kommunerådsmøter regelmessig. (Det er utarbeidet [egne retningslinjer for kommunerådsmøter.](#))
- i)** Bidra til å gjennomføre Senterungdommens og Senterkvinnenes aktiviteter i kommunen.

E. Arbeidsutvalg

I lokallag hvor en finner det formålstjenlig, velger styret et arbeidsutvalg.

F. Årsmøte

Styret forbereder og innkaller årsmøtet i lokallaget. Årsmøtet skal kunngjøres godt, og helst ved skriftlig varsel, til alle medlemmer 14 dager før møtet. Saker som skal opp på årsmøtet må være lokallagsstyret i hende senest 8 dager før møtet.

Årsmøtet skal:

- a)** Behandle styrets melding om lagets virksomhet.
- b)** Behandle revidert regnskap for siste kalenderår.

- c) Få melding om kommunestyregruppens virksomhet.
- d) Bestemme hvor mange medlemmer en skal ha i styret. Det må være minst ett styremedlem utenom leder, nestleder, kasserer og studieleder.
- e) Behandle styrets forslag til virksomhetsplan med budsjett.
- f) Foreta følgende valg (pkt. 1 - 5 og 10 for 2 år):
1. Leder velges på første årsmøte etter valg.
  2. Nestleder velges på de årsmøter hvor lederen ikke er på valg. Blir nestlederen valgt til leder, velges ny nestleder for 1 år.
  3. Studieleder velges på første årsmøte etter valg.
  4. Kasserer velges på samme årsmøte som nestleder.
  5. Ett styremedlem.
  6. Vararepresentanter for styret i nummerorden.
  7. Blant styrets medlemmer velges sekretær og senterkvinnkontakt. Der det ikke er eget lokallag for Senterungdommen, skal det velges senterungdomskontakt.
  8. Utsendinger til fylkeslagets/fylkesdelslagets årsmøte og nominasjonsmøte. Valg av utsendinger til nominasjonsmøte kan også gjøres på et medlemsmøte. I kommuner med flere lokallag er det fellesstyret (jfr. § 6. B.) eller et medlemsmøte for medlemmene i hele kommunen som velger utsendinger til årsmøte og nominasjonsmøte fra denne kommunen.
Antall utsendinger beregnes slik:
    - Én utsending for hver påbegynt 300 stemmer ved siste stortingsvalg.
    - Én utsending for hvert 50. medlem (inkludert medlemmer i Senterungdommen), på grunnlag av medlemstallet ved siste årsskifte. (50–99 medlemmer gir 1 utsending, 100-149 medlemmer gir 2 utsendinger, osv.)Lokallag som ikke oppnår to utsendinger til nominasjonsmøtet på grunnlag av denne beregningsmåten, har likevel rett på å stille med to utsendinger.
  9. Valgkomite for neste årsmøte.
  10. Revisorer.
  11. På årsmøtet før valgår velger årsmøtet valgkamplleder.
Leder eller nestleder og halvparten av styremedlemmene velges første gang for 1 år, slik at halvparten av hele styret går ut hvert år.

På noen punkter er vedtektene veldig konkrete på hva som skal gjøre. På andre områder er det i større grad opp til lokallagene hvordan de løser oppgavene. Både vedtekter og retningslinjer kan leses her: www.senterpartiet.no. Hvis det er spørsmål til hvordan vedtekter og retningslinjer skal tolkes, ta kontakt med fylkeskontoret.

Virksomhetsplan, organisering og økonomistyring

Vedtektene sier at lokallagsårsmøtet skal behandle styrets forslag til virksomhetsplan med budsjett. Virksomhetsplanen bør si noe om hva som er de viktigste og prioriterte oppgavene for lokallaget i det kommende året innenfor områdene politikk og kommunikasjon. En god virksomhetsplan gir styret føringer for arbeidet. Samtidig får medlemmene en mulighet til å være med og gjøre prioriteringer for i året som kommer. Mens vedtektene lister opp oppgaver lokallagsstyret er pålagt å gjøre, uttrykker virksomhetsplanen hva lokallagets årsmøte ønsker at styret skal ta tak i.

Selv om denne delen av håndboka fokuserer på lokallagsstyrets oppgaver, betyr ikke det at styremedlemmene alene skal løse alle oppgavene.

Styret står fritt i å engasjere andre personer i lokallaget til å bidra med å løse oppgavene. Men det er styret som har det overordnede ansvaret for alle oppgaver, både de som ligger i vedtektene og de oppgavene årsmøtet har vedtatt.

Dette er eksempel på en virksomhetsplan:

- Verve 15 nye medlemmer til lokallaget
- Skolere styret i organisasjon og ledelse gjennom studieringen «Det grønne hjulet»
- Gjennomføre studiering om politiske temaer
- Arrangere sommeravslutning for alle medlemmer i juni
- Sende månedlige leserinnlegg til lokalavisen
- Stå på stand på kjøpesenteret under den lokale festivaluka
- Være representert med full delegasjon på fylkespartiets årsmøte

Organisering

Alle lokallag har et lokallagsstyre, og noen lag har også et eget arbeidsutvalg. Lokallaget avgjør selv hvordan det organiserer seg. Lokallagsstyret nedsetter i så fall arbeidsutvalget, og bestemmer hvilke oppgaver dette skal ha. Arbeidsutvalget bør bestå av leder, nestleder og gruppeleder. Men det er viktig at vi avklarer ansvars- og oppgavefordeling mellom arbeidsutvalget og lokallagsstyret før vi starter arbeidet. Lokallagsstyret har også et ansvar for godt samarbeid med kommunestyregruppa og de folkevalgte i kommunen. Lokallaget står selv fritt til å oppnevne egne arbeidsgrupper eller «ad hoc-grupper» hvis de ønsker det.

Økonomistyring

Lokallagsstyret har ansvar for regnskap, budsjett og forvaltning av lokallagets økonomi i tråd med intensjonene fra årsmøtet. Det er i utgangspunktet kasserer som har ansvaret for dette i lokallagsstyret, men styret bør få jevnlig økonomirapporter gjennom året.

Bankkonto

Lokallaget må ha en bankkonto hvor kassereren har fullmakt. Hvis vi bytter kasserer på årsmøtet, må vi sørge for at avtroppende kasserer overdrar fullmakten til bankkontoen til ny kasserer. Dette krever underskrift av både av- og påtroppende kasserer. Ta eventuelt kontakt med banken, for å få veiledning om hvordan fullmakt skal endres og overdras til den nye kassereren.

Ifølge vedtektene skal årsmøtet:

- velge en kasserer som er ansvarlig for økonomien
- behandle revidert regnskap
- velge revisor

Budsjett

Styret skal etter vedtektene sette opp et forslag til virksomhetsplan og budsjett, som årsmøtet skal vedta. Dette er viktig for styret, slik at vi kan bruke ressursene på en best mulig måte, og at aktivitetene og budsjettet er i samsvar. Vi har stort sett god oversikt over hvilke aktiva vi har, og vi vet nivået på statsstøtten og kontingentandelen. Noe av det viktigste er at vi har midler til å drive valgkamp annet hvert år. Det betyr som oftest at vi må gå med overskudd i et mellomvalgår, og underskudd i valgår.

Regnskap

Kassereren fører regnskapet på den måten som vi anser hensiktsmessig, enten det er helt manuelt i en kassedagbok, i et regneark (Excel o.l.), eller i et regnskapsprogram. Det stilles ingen formelle krav til hvordan regnskapet føres, bare det er oversiktlig ført og med originale bilag systematisk ordnet. Bankkontoen må være avstemt og i samsvar med regnskapet som behandles på årsmøtet. Regnskapet bør føres løpende og med nummererte bilag, slik at revisorene enkelt kan finne igjen bilag og få oversikt over regnskapet. Ved regnskapsavslutning avstemmes regnskapet mot bankkontoen og eventuell kasse, og det settes opp et resultatregnskap og en balanse. Denne skal være basis for revisorene, og skal underskrives av disse etter at revisjonen er fullført.

Statstilskudd

Lokallagene får statstilskuddet bevilget for hver kommunestyreperiode. Dette søker vi om på et elektronisk skjema hos Fylkesmannen i Sogn og Fjordane etter valget hvert fjerde år. Satsene bestemmes av Stortinget i budsjettbehandlingen hvert år. For å få denne støtten må vi årlig rapportere sine inntekter til SSB. Les mer om dette under «Partifinansiering».

Kontingent

Sentralstyret fastsetter kontingenten med ett års varsel. Fylkesorganisasjonene og lokallagene har anledning til å fastsette høyere kontingent enn den som sentralstyret fastsetter. Hovedorganisasjonen sørger for innkreving av medlemskontingenten og tilbakefører fylkeslagets og lokallagets andel. Andre inntekter kan for eksempel være kommunalt tilskudd, tilskudd til studieaktivitet osv.

Utgifter

Valgkampkostnader annet hvert år er av lokallagenes største utgift, spesielt det året det er lokalvalg. Eksempelvis trykking av brosjyrer, kjøp av materiell, arrangement- og standskostnader osv. I tillegg er årsmøte- og andre møtekostnader, deltakeravgift til fylkesårsmøte, studieaktivitet, porto og kopiering kostnader et lokallag vanligvis har.

Partifinansiering

Partiloven fastsetter at alle lokallag skal rapportere om sine inntekter til Statistisk Sentralbyrå hvert år. Rapportering skjer elektronisk, med frist 1. juni (Papirskjema er tilgjengelig etter ønske.). Dersom lokallaget har inntekter under kr. 12 000 når vi ser bort fra offentlige tilskudd, holder det med en skriftlig erklæring om dette. Enten det rapporteres inntekter, eller sendes en erklæring, må den underskrives av leder og et styremedlem. Dersom vi ikke sender inn dette innen fristen, vil vi miste statsstøtten for året etter. Fylkeslaget påminner lokallagene om dette hvert år. Ved spørsmål, kontakt fylkeskontoret for mer informasjon. Informasjon på www.partiportalen.no: *På nettstaden Partistøtte.no har vi*

samla aktuell informasjon til dei politiske partia. Nettstaden bidreg dessutan til å sikre openheit om finansieringa av dei politiske partia, noko som i sin tur kan motverke korrupsjon og uønskte bindingar. Fram til 30. desember 2016 blir søknader om partistøtte saksbehandla av fylkesmannen i det fylket partiet søker frå. Frå 1. januar 2017 har Fylkesmannen i Sogn og Fjordane hovudansvaret for saksbehandlinga av statstilskot til kommune- og fylkespartia. Søknader om statstilskot til dei nasjonale partia (morpartia) blir behandla av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Mer informasjon om partifinansiering på www.partifinansiering.no

Godt samarbeid er nøkkelen

God organisasjonskultur, ærlighet, respekt og vanlig folkeskikk skal prege partiarbeidet. Ingen er tjent med konflikt og uvennskap i lokallagsstyret. Uenighet skal løses uten at dette går utover samarbeid, og tida skal brukes til viktig politisk og organisatorisk arbeid til beste for lokalsamfunnet. Vi har alle lært at vi skal behandle hverandre pent, og med respekt. Dette gjelder også i lokallagsstyret, og i Senterpartiet for øvrig.

Det er viktig med god planlegging av arbeidsåret. Viktige avklaringer og gode diskusjoner i starten av arbeidsåret er godt investert tid. Dette kan bidra til å gjøre arbeidet utover i året så smidig som mulig. Det er viktig å planlegge lokallagsstyremøtene godt, slik at vi får gode møter.

Lokallagene står fritt til å søke samarbeid med andre lokallag om aktiviteter og tiltak i løpet av året. Noen lokallag samarbeider for eksempel om å ha lokallagsårsmøte. Lokallagene har selve årsmøtene hver for seg, men har en felles seanse - kanskje med et tema til innledning. Spesielt i lokallag hvor det er få medlemmer kan det være spennende og givende å møte partivenner fra andre kommuner. I noen fylker er dette samarbeidet organisert gjennom distriktsvise arbeidslag som samarbeider mye. Da er fylket ofte delt inn i regioner og lokallagene inngår i hver sin region. Kurs, møter og besøk er noen av tingene de distriktsvise arbeidslagene kan samarbeide om.

Gjennomføring av årsmøte

Lokallagsstyret har ansvar for at det blir gjennomført årsmøte innen fristen som er 15. november. Se: [Senterpartiets vedtekter, §6 Lokallag, pkt F.: årsmøte](#)

På samme måte som landsmøtet er partiets øverste myndighet, er årsmøtet lokallagets øverste myndighet. Partiet bruker landsmøtet til å avklare store politiske og organisatoriske veivalg på sentralt plan. På samme måte bør lokallaget bruke sitt årsmøte på lokalt plan.

Partiets vedtekter sier veldig klart hva årsmøtet skal behandle, men det er samtidig rom for lokallagsstyret og enkeltmedlemmer til å løfte andre saker inn i møtet. Det er viktig å merke seg at stemmerett i partiet først oppnås etter 60 dagers medlemskap, regnet fra den innmeldingsdato som framgår av medlemsregisteret. Unntak ved oppstart av nytt lokallag (Senterpartiets vedtekter, §4 pkt. E).

Årsmøtet er også en møteplass mellom lokallagsstyret, folkevalgte og medlemmene i lokallaget.

For å gjøre årsmøtet spennende og attraktivt, og stimulere til deltagelse kan vi for eksempel:

- Legg inn en politisk eller organisatorisk innledning, med påfølgende debatt.
- Ha gruppearbeid hvor vi diskuterer politiske og organisatoriske tema. Mange av medlemmene har sikkert mange gode ideer og viktige saker de vil drøfte. Gruppearbeid er også en fin måte for lokallagsstyret og kommunestyregruppa å få gode innspill på.
- Legg inn et bedriftsbesøk eller en omvisning.
- Legg opp til noe sosialt, for eksempel en middag eller en lengre kaffepause hvor folk kan snakke mer uformelt med hverandre.
- Legg inn besøk fra fylkesstyret enten ved at fylkesleder, et styremedlem eller andre deltar.

Framlegging av forslag

Enkeltmedlemmer kan be om at årsmøtet behandler spesielle saker, men disse må være varslet til lokallagsstyret senest åtte dager før møtet. Vi kan også under møtet, hvis flertallet vil det, bestemme at årsmøtet skal behandle andre saker. Dette bør i så fall bestemmes helt i starten av møtet.

Alle vedtakene i årsmøtet gjøres med alminnelig flertall ved at flertallet av delegatene går inn for vedtaket. Årsmøtet er suverent. Dette betyr i praksis at det kan gjøres vedtak etter årsmøtets ønsker så sant dette ikke er i strid med partiets vedtekter.

Husk at

- Innkalling til årsmøte må være sendt ut skriftlig 14 dager før møtet.
- For å kunne være et lokallag i Senterpartiet må man ha gjennomført årsmøtet.

Vedtektsfestede saker

Senterpartiets vedtekter, slår fast at vi i løpet av årsmøtet skal behandle følgende saker:

Styrets melding om lagets virksomhet

Dette kan være en skriftlig orientering som gir årsmøte god innsikt i hva vi har arbeidet med i løpet av året. Vi gjør vedtak i denne saken og som oftest tar årsmøte orienteringen til etterretning, eventuelt med kommentarer.

Revidert regnskap

Her legger som oftest kasserer eller noen fra lokallagsstyret fram regnskapet for å vise hvordan den økonomiske situasjonen er, og hvordan pengene er brukt gjennom året. I denne saken fatter årsmøtet vedtak enten ved å godkjenne eller underkjenne regnskapet. Revisors uttalelse om regnskapet skal også behandles av årsmøtet.

Få melding om kommunestyregruppens virksomhet

Denne saken er veldig lik den første saken om lagets virksomhet. Gruppeleder legger som oftest fram saken, og forteller hva kommunestyregruppa har arbeidet med det siste året. Her gjør årsmøtet vedtak på samme måte som i saken om lokallagets virksomhet.

Behandle styrets forslag til virksomhetsplan med budsjett

I denne saken skal årsmøtet bestemme hva som skal være hovedoppgavene det kommende året (virksomhetsplan), og vedta et budsjett.

Valg av nytt styre

Årsmøtet velger lokallagsstyret, og skal ifølge vedtektene bestemme hvor mange medlemmer det skal være i styret. Det må være minst ett styremedlem utenom leder, nestleder, kasserer og studieleder. Det skal også velges varamedlemmer etter hvor mange styremedlemmer som velges. Utgangspunktet for gjennomføringen av valget er valgkomiteens innstilling. Her legges det fram forslag på hvem som bør sitte i lokallagsstyret. Delegater på årsmøtet kan stille motkandidater, og dette må varsles i starten av stemmegivningen. Ved flere forslag, eller når noen i årsmøtet ber om det, skjer valgene skriftlig.

På www.senterpartiskolen.no ligger det et studiehefte for valgkomiteens arbeid. Hftet tar opp ulike tips og forslag til måter en kan rekruttere tillitsvalgte på, og hvordan vi kan gå fram for å få folk til å stille opp for lokallaget.

Arbeidsutvalg

Hvis vi ønsker det kan årsmøte velge et arbeidsutvalg (AU) som har ansvar for den daglige driften i lokallaget mellom styremøtene.

Alle fullverdige medlemmer har møte-, tale-, forslag- og stemmerett på lokallagsårsmøte. For å være fullverdig medlem må du ha betalt medlemskontingenten for inneværende år. Det er derfor viktig at lokallagsstyret sørger for å ha oversikt over dette. De som er medlem i Senterungdommen, og som har betalt kontingenten, er også fullverdige medlemmer i Senterpartiet. Husk at medlemskap må være tegnet minst 60 dager før årsmøtet, jfr. Senterpartiets vedtekter.

Revisorer

Årsmøtet må også velge to revisorer som går gjennom regnskapet og gir sin uttalelse til årsmøtet. Blant styrets medlemmer skal det også velges sekretær og senterkvinnekontakt. Der det ikke er eget lokallag for Senterungdommen, skal det i tillegg velges senterungdomskontakt.

Det skal også velges valgkomite, og på årsmøtet før et valgår velger årsmøtet valgkampleder.

Valg av utsendinger

I tillegg til å velge nytt lokallagsstyre skal også årsmøtet, ifølge vedtektene, velge utsendinger til fylkeslagets årsmøte. Valg av utsendinger til fylkeslagets nominasjonsmøte kan også gjøres på et årsmøte eller et medlemsmøte. Utsendinger til fylkeslagets/fylkesdelslagets årsmøte og nominasjonsmøte. Valg av utsendinger til nominasjonsmøte kan også gjøres på et medlemsmøte. I kommuner med flere lokallag er det fellesstyret (jfr. vedtektenes § 6. B.) eller et medlemsmøte for medlemmene i hele kommunen som velger utsendinger til årsmøte og nominasjonsmøte fra denne kommunen. Antall utsendinger beregnes slik:

- Én utsending for hver påbegynt 300 stemmer ved siste stortingsvalg.
- Én utsending for hvert 50. medlem (inkludert medlemmer i Senterungdommen), på grunnlag av medlemstallet ved siste årsskifte. (50–99 medlemmer gir 1 utsending, 100-149 medlemmer gir 2 utsendinger, osv.)

Lokallag som ikke oppnår to utsendinger til nominasjonsmøtet på grunnlag av denne beregningsmåten, har likevel rett på å stille med to utsendinger. (Senterpartiets vedtekter § 6 pkt. 8).

Valg i forkant av et kommunevalg

Vedtektene sier også at årsmøte i forkant av et valgår skal velge en valgkampleder. I forkant av et lokalvalg må også lokallaget nedsette nominasjonskomité og programkomité. Om disse to komiteene nedsettes av styret, årsmøte eller medlemsmøte er opp til lokallaget selv.

Valgkomité

Årsmøtet bør bestemme hvordan arbeidet med valgkomité skal organiseres.

Noen lokallag har lagt opp til en rulleringsordning på for eksempel tre medlemmer som hver sitter tre år, et medlem blir byttet ut hvert år, og hvor det medlemmet som har sittet lengst er leder. Da slipper årsmøte å velge tre nye medlemmer hvert år samtidig som vi sikrer en viss kontinuitet i arbeidet.

Valgkomiteen har selv ansvar for å drive valgarbeidet framover, innhente forslag på kandidater og få beskjed fra sittende styret om hvem som ønsker gjenvalg og ikke.

Se også studieheftet "[Hvem skal lede?](#)", som kan hentes fra Senterpartiskolen.

3. Ansvar og arbeidsfordeling for ulike verv i lokallagsstyret

Alle i lokallagsstyret har et ansvar for å bidra til at lokallagsstyrets oppgaver løses på en god måte. Dette innebærer at vi også må jobbe godt mellom møtene. Senterpartiets tillitsvalgte i organisasjonen og i offentlige verv må på beste måte virke til framgang for partiets mål og politikk, slik det er fastlagt i partiets vedtekter, retningslinjer og program.

Som nyvalgt lokallagsleder, styremedlem eller studieleder kan det være vanskelig å vite hva det er vi har ansvar for. Noen oppgaver er klart forhåndsbestemt, og de er oppgitt i dette kapitlet. Det viktigste er imidlertid at lokallagsstyret sammen setter seg ned og diskuterer oppgavene, og hvem som bør løse dem. Det er ikke sånn at lokallagsstyret kun skal diskutere organisatoriske saker og kommunestyregruppa kun de politiske sakene. Lokallagsstyret bør i høyeste grad diskutere politiske saker og involvere seg i kommunestyregruppas arbeid. Det politiske arbeidet skal skje i nært samarbeid med kommunestyregruppa. Da er det viktig å være bevisst på *forskjellen* mellom å være tillitsvalgt og folkevalgt. Tillitsvalgte er valgt av medlemmene, og folkevalgte er valgt av velgerne. Les mer om forholdet mellom lokallagsstyret og kommunestyregruppa på side 19.

Ellers der det noen oppgaver som alle i lokallagsstyret har, uavhengig av hvilket verv de har. De kan virke enkle, men i en travel hverdag bør vi huske på følgende:

- Møte opp på møtene og være aktiv bidragsyter
- Ta ansvar når oppgaver skal fordeles
- På egenhånd ta opp saker som vi ønsker å arbeide med
- Gi gode og konstruktive tilbakemeldinger til partifeller

Verv i lokallagsstyret: Hvem gjør hva?

Lokallagsleder

Lede: Som lokallagsleder er du øverste leder i lokallaget, både politisk og organisatorisk. Det er du som har det overordnede ansvaret både for tillitsvalgte og folkevalgte. Din viktigste oppgave er, som tittelen sier, å lede arbeidet. Du har ansvar for at ting blir gjort, og at folkevalgte og tillitsvalgte jobber bra sammen. Det å være leder innebærer et ansvar for at folk trives i arbeidet, og at det ikke er konflikter og uenighet som preger arbeidet.

Som tillitsvalgt i Senterpartiet forventer vi at du selv aktivt tar tak i de oppgavene du ser som viktigst og har lyst til å arbeide med og løser dem sammen med resten av lokallaget.

Representere: Som lokallagsleder er du også lokallagets representant ovenfor resten av partiet. Hvis det er noe for eksempel fylkeslaget eller hovedorganisasjonen lurer på eller ønsker å informere om er det i stor grad deg de vil kontakte. Samtidig er det viktig at du som lokallagsleder er bindeleddet mellom lokallaget og resten av partiet.

Delegere: Å delegere er en viktig oppgave for en leder. Det er nok av oppgaver å ta tak i. Som leder har du ansvar for at oppgaver delegeres, og at tillitsvalgte og folkevalgte får spennende og givende oppgaver. Fordeling og delegering må skje i nært samarbeid med styre og folkevalgte.

Det er viktig å presisere at også hver enkelt har et ansvar for å ta på seg oppgaver som skal gjøres. Som lokallagsleder har du også et ansvar for at nestleder er godt informert, slik at vedkommende raskt kan tre inn som din stedfortreder.

Informere: Lokallagsleder vil være tett på mange prosesser i resten av partiet og i lokalpolitikken. Det er viktig at den informasjonen du som lokallagsleder mottar spres videre til resten av styret og medlemmene. Du er i mange tilfeller bindeleddet mellom lokallaget, lokallagsstyret og medlemmene på den ene siden og kommunestyregruppa, fylkeslaget og Hovedorganisasjonen på den andre siden.

Innkalle: Når det er behov for møter i lokallagsstyret så er det lokallagsleder som har ansvar for at styremedlemmene innkalles.

Nestleder

Som nestleder samarbeider du nært med lederen. Din viktigste oppgave er å være leders stedfortreder, og du må kunne være klar for å tre inn som leder hvis det blir behov for det. Derfor må du også holde deg oppdatert om hva som skjer sånn at du raskt vil kunne tre inn.

I noen lokallag har leder og nestleder blitt enige om en oppgavefordeling seg imellom. Leder kan for eksempel få hovedansvar for det organisatoriske arbeidet, mens nestlederen har ansvar for det politiske arbeidet - eller omvendt. Uansett er det viktig at leder og nestleder setter seg ned sammen og diskuterer hvordan de sammen skal løse de viktigste arbeidsoppgavene.

Studieleder

Kunnskap er viktig i Senterpartiet og studieleder har en viktig rolle i lokallagsstyret. Som studieleder har du ansvar for at medlemmene, tillitsvalgte og folkevalgte har et skoleringstilbud, enten ved at lokallaget organiserer noe selv eller ved at det skjer gjennom Senterpartiets Studieforbund. Studieforbundet har noen faste skoleringstilbud gjennom Senterpartiskolen. Studieleder har ansvar for å holde seg oppdatert om hvilke studiehefter som er tilgjengelige, og å komme med forslag til skolering i lokallaget. Se: www.senterpartiskolen.no

Studielederen er ansvarlig for å bidra til å dekke kompetansebehovet i lokallaget. Du bør gjøre deg kjent med hvilke behov for opplæring medlemmer, tillitsvalgte og folkevalgte har, og deretter bidra til å dekke behovet. Dette kan for eksempel være å gjennomføre kurs etter forespørsel, eller selv foreslå å sette opp kurs/studieringer. Les mer i kapitlet "Senterpartiskolen".

Kasserer

Kasserer har ansvar for økonomi, medlemslister og kontingent.

Alle lokallag skal på årsmøte vedta et budsjett og det er kassererens ansvar å sørge for at budsjettet følges. Det fordrer at kassereren til enhver tid har oversikt over hvor mye penger som er brukt og at vedkommende betaler regninger og har tilgang til lokallagets bankkonto.

Lokallaget er også pålagt å rapportere inntekter til SSB, og dette er kassererens oppgave. Gjennom Min forening har hvert lokallag tilgang til sine medlemslister. Listene er konfidensielle, da medlemskap i et politisk parti er en sensitiv personopplysning. Les mer om hvordan listene skal behandles under kapittelet «Personvern».

I etterkant av hvert årsmøte må informasjon om styreverv, kontonummer og lignende oppdateres. Ta kontakt med fylkeskontoret etter årsmøtet.

Medlemsservice har ansvaret for å følge opp nyinnmeldte medlemmer det første året, og sender purring på SMS med to påminnelser. Det er fylkeskontoret og lokallaget som overtar ansvaret for ytterligere purring av medlemmer som ikke har betalt kontingenten. Det er styret v/lokallagsleder som har ansvar for at purringen gjennomføres. Medlemmer som ikke betaler kontingent, blir rutinemessig utmeldt etter tre måneder. Det er medlemsservice som har ansvaret for dette.

Styremedlem

Det er i stor grad opp til deg som styremedlem og ditt lokallagsstyre hva du som styremedlem jobber med. Dette kan for eksempel være å følge godt med på enkelte politiske områder, innhente informasjon om spesielle saker, praktiske oppgaver i forbindelse med arrangementer osv. Her er virksomhetsplanen et godt utgangspunkt for å finne oppgaver vi ønsker å jobbe med. Det er viktig at styret i starten av arbeidsåret diskuterer hvilke ansvarsområder hvert enkelt styremedlem skal ha.

Varamedlemmer

Din viktigste oppgave som vara er å følge med på hva som skjer i lokallaget og i lokallagsstyret, sånn at du raskt kan tre inn som styremedlem hvis det skulle bli behov for det.

Det er også viktig at du som vara får klargjort hvilke arbeidsoppgaver du må ta tak når du trer inn.

Denne informasjonen må du få av lokallagsstyret og den personen du møter som vara for.

Styret bør også diskutere om vara bør møte fast (uten stemmerett), for da å være best oppdatert på sakene. Det blir enklere for varamedlemmet å bidra i styret hvis de er kjent med arbeidet og diskusjonene som er gjort.

Sekretær

Blant de allerede valgte i lokallagsstyret skal det velges en sekretær som har ansvar for å innkalle styremedlemmene til lokallagsstyret, samt ordne det praktiske rundt møtet. Dette skjer ofte i samarbeid med leder. Sekretæren har også ansvar for å skrive protokoll fra møtene og holde orden i lokallagets arkiv. Hvis lokallaget mottar formelle brev som må besvares er det vanligvis også sekretæren som gjør dette. Sekretæren har også ansvar for å innkalle og ordne det praktiske til andre møter i lokallagsregi. Det kan være medlemsmøter, kurs, pressekonferanser osv.

Senterkvinnekontakt og representant til Senterungdommens styre

Blant styrets medlemmer skal det også velges en senterkvinnekontakt som skal være Senterkvinnenes forlengede arm i lokallaget. Senterkvinnekontakten har ansvar for at viktig informasjon og medlemstilbud fra Senterkvinnene sentralt og fylkeslagene viderefremmes til medlemmene. Mange ønsker å jobbe for viktige politiske saker for kvinner, og det er viktig at senterkvinnekontakten støtter opp under og bidrar i dette arbeidet.

I de kommunene der det er egne lokallag i Senterungdommen, møter vedkommende med dette vervet lokallagsstyret som representant fra partiet. Hvis det ikke er eget Senterungdomslag skal det sitte en representant for senterungdommene i lokallagsstyret.

Andre

Hvis Senterpartiet har ordføreren i kommunen er det naturlig at vedkommende møter i lokallagsstyret. Hvilke rettigheter ordfører skal ha i lokallagsstyret bør diskuteres når ordføreren tiltrer. I tillegg møter også gruppeleder i kommunestyret. Gruppeleders oppgave å være bindeledd mellom gruppa og lokallagsstyret, og det innebærer å informere lokallagsstyret om arbeidet i kommunestyret, og ta med seg signaler og vedtak fra lokallagsstyret inn i kommunestyregruppa. Har Senterungdommen eget lokallag, møter også leder av dette i Senterpartiets lokallagsstyret.

Senterpartiet har IT-løsninger både innenfor medlemssystem og eventuelt en nettside, som lokallagsleder og kasserer administrerer. Lokallaget kan velge en person som dataansvarlig, dersom lokallagsleder og/eller kasserer trenger hjelp eller ikke har nødvendig kapasitet. Av personvern hensyn er det imidlertid begrenset hvor mange som får tilgang til å administrere lokallagets IT-systemer.

Eksempel på oppgavefordeling i lokallagsstyret

Dette er et eksempel på hvordan et styre har valgt å fordele de faste oppgavene. Noen av de er faste arbeidsoppgaver som styret er pålagt, mens noen er oppgaver som styret har valgt å bruke tid på.

Leder

- Innkalle til styremøter sammen med sekretær
- Ha månedlige møter med gruppeleder og nestleder
- Lede styremøtene og foreslå vedtak i sakene

Nestleder

- Lage informasjonsbrev til medlemmene
- Har ansvar for å følge med på kommunestyremøtene, og orientere derfra på hvert styremøte
- Ringe alle nye medlemmer

Studieleder

- Arrangere lokallagsstyrekurs og studiering
- Innhente innspill fra kommunestyregruppa om hvilke skoling de ønsker seg
- Bistå nestlederen med informasjonsbrevet til medlemmene

Kasserer

- Purre medlemmer som ikke har betalt
- Oppdatere medlemslistene
- Orienterer om den økonomiske situasjonen på hvert styremøte

Styremedlem

- Oppdatere Facebook-siden
- Bistå nestlederen med informasjonsbrevet til medlemmene
- Følge med på fylkespolitikken og orientere derfra på hvert styremøte

I tillegg kommer oppgavene i virksomhetsplanen som fordeles på første styremøte etter årsmøtet.

Etiske retningslinjer i Senterpartiet

Senterpartiet har egne, etiske retningslinjer som gjelder for medlemmer, tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte. Hver enkelt plikter å gjøre seg kjent med de bestemmelser og instruksjoner som til enhver tid gjelder, og har et personlig ansvar for å følge retningslinjene på beste måte. Dette gjelder også tidligere tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte. Det påligger alle tillitsvalgte et spesielt ansvar for å forebygge, være på vakt mot uheldig opptreden og ta eventuelle saker på høyeste alvor. Arbeidsgiver har dessuten ansvar for å beskytte arbeidstakere som avdekker og rapporterer kritikkverdige forhold.

De etiske retningslinjene sier blant annet at «Allmenngyldige etiske verdier og normer som åpenhet, sannferdighet, ærlighet, pålitelighet, lojalitet, og at man skal behandle andre slik man selv ønsker å bli behandlet, ligger til grunn for vårt arbeid. Politisk arbeid er basert på gjensidig tillit mellom velger og folkevalgte. Partiets representanter skal opptre slik at det aldri kan være tvil om at de både som tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte etterstreber å leve opp til, og praktiserer, en høy etisk standard og utføre sine oppgaver med høy grad av integritet. Senterpartiets etiske retningslinjer er ment å være generelle rettesnorer som igjen krever gjennomtenking og refleksjon av den enkelte folkevalgte, tillitsvalgte, medlemmer og ansatte. Bestemmelsene som er nedfelt er ikke uttømmende. Det er den enkelte og gruppens handlinger sammen som avgjør den etiske standarden i partiet. Det kreves god dømmekraft å sikre at alle handlinger og beslutninger er i samsvar med vår etiske standard. Tillits- og folkevalgte har et selvstendig ansvar for å unngå situasjoner/relasjoner der det kan stilles spørsmål ved om hendelser kan oppfattes å være i strid med dette reglement.»

Les mer her: [Senterpartiets etiske retningslinjer](#)

Viktig om personvern

Ny personopplysningslov, basert på en forordning fra EU om GDPR (General Data Protection Regulation) trådte i kraft i 2018. Loven bygger på tidligere personvernlovgivning, men er tilpasset dagens digitale virkelighet og behovet for å ivareta personvern på en bedre måte. Dette betyr at alle som behandler personopplysninger må være påpasselig med hvordan disse behandles. Det er viktig å merke seg at politisk tilhørighet er en sensitiv personopplysning, på nivå med helseopplysninger. Det er ikke nytt at politisk tilhørighet er en sensitiv personopplysning, dette var lovregulert også tidligere. Som følge av ny personvernlovgivning, kan avvik og persondata på avveie imidlertid bety at Senterpartiet kan ilegges store bøter.

Tilgangen til lokallagets medlemslister er derfor begrenset til lokallagsleder, kasserer og eventuelt data-ansvarlig. De som har tilgang må være seg sitt ansvar bevisst, og behandle personopplysninger med streng varsomhet. Det er ikke lov til å sende medlemslister, frammøtelister eller andre personopplysning på e-post med mindre listene er kryptert. Det skal heller ikke oppbevares medlemslister lokalt på PCer, nettbrett, på papir eller annen måte. Lister skal heller ikke overlates til andre, med unntak av til leder av valgkomité eller nominasjonskomité til bruk under komiteens arbeid. Når medlemslister blir brukt i forbindelse med nominasjons- eller valgkomitearbeid, skal listene slettes/makuleres i etterkant – så snart dette er mulig. Dette er viktig, og dette skal det opplyses om når listene overleveres.

Medlemslister/personopplysninger skal **aldri** deles i sosiale medier eller gjennom Dropbox, Google og lignende delingstjenester. Verken sosiale medier eller delingstjenester har nødvendig sikkerhet for hindre at uvedkommende kan få innsyn i, eller tilgang til dokumenter og personopplysninger.

I loven er det også satt strengere krav til **samtykke**. Ved innlogging på Min Side første gang, og når noen melder seg inn, må alle akseptere vilkår og samtykke til lagring av personopplysninger. Nye medlemmer bør primært melde seg inn via <https://minside.sp.no> eller SMS (SP til 2360). Da vil det lagres samtykkeinformasjon på hvert medlem. Ved andre innmeldingsmåter må særskilt samtykke hentet inn i etterkant.

Utmeldte medlemmer og medlemmer som ikke betaler kontingent blir rutinemessig *slettet i medlemsregisteret*. Det er heller **ikke tillatt** med elektroniske eller lister på papir over andre enn medlemmer, slik som sympatisører, potensielle medlemmer eller tidligere medlemmer.

Å være *tillitsvalgt* er noe hver og en gir sitt samtykke til gjennom å si ja til å påta seg et verv. Det er tillatt å lagre opplysninger om hvem som har hatt tillitsverv. Dette er dessuten historiske opplysninger, som det vil være viktig å lagre for ettertiden.

Hva gjør vi ved avvik - dersom personopplysning skulle komme på avveie?

Senterpartiets hovedorganisasjon skal håndtere dette. Avvik skal meldes umiddelbart til avvik@sp.no. Som avvik regnes uautorisert tilgang til medlemssystemer, f.eks. hvis PC, nettbrett eller mobil er på avveie med innloggingsinformasjon lagret. Det samme gjelder mistanke om at passord er hacket, feilsendt e-post med medlemsliste (selv om den er kryptert), papirlister på avveie.

Vær derfor bevisst hvordan personopplysninger blir håndtert.

4. Lokalpolitikk, kommunestyregruppe og valgkamp

Lokallagsstyret har sammen med kommunestyregruppa ansvar for å sikre at medlemmenes interesser og partiets politikk blir ivaretatt i lokalpolitikken. Dette gjelder også representasjon i kommunale utvalg og komiteer.

Medlemmet er sjefen, og programmet er velgerkontrakten

Det er medlemmene som har gitt de folkevalgte jobben gjennom å nominere dem som kandidater på kommunevalglista. De har også gjennom programbehandlingen bestemt hvilken politikk partiet skal føre. Det er også medlemmene som velger lokallagsstyre på årsmøtet. Lokallagsstyret har et ansvar, sammen med kommunestyregruppa, for å sikre at medlemmenes interesser ivaretas og partiets politiske standpunkt legges til grunn.

Hovedregelen er at programmet skal følges, og lokallagsstyret som har ansvaret for å følge opp at dette blir gjort. Vi skal huske på at det programmet vi går til valg på, er vår kontrakt med velgerne. Hvis folkevalgte skifter standpunkt, eller mener at saker bør løses annerledes enn da programmet ble skrevet, må dette må drøftes med medlemmene. Partiprogrammet forplikter oss, og er også bindeleddet mellom medlem, styret, kommunestyregruppa og de folkevalgte. Det er programmet som gir Senterpartiet identitet, viser fram politikken vår og viser forskjellene partiene imellom. Programmet er ikke en lov, men det er allikevel noe langt mer enn en veileder. Derfor har Senterpartiets folkevalgte en moralsk forpliktelse, både overfor medlemmer og velgere, til å følge programmet. Vi må kjenne oss forpliktet av programmet, ikke bare av de konkrete standpunktene partiet har inntatt gjennom det, men også av verdiene og den politiske retning som er nedfelt. Et godt utformet program er veiviser i de fleste saker vi får til behandling. I Senterpartiet har vi tradisjon for at våre representanter kan skille lag i saker som ikke er prinsipielle, eller har med ivaretagelse av lokale interesser å gjøre. Lokaliseringssaker er typisk eksempel på det. Det kan faktisk styrke partiets troverdighet at representantene stilles fritt til å fremme eget lokalmiljøes interesser.

Kommunerådsmøter

Kommunerådsmøter er et forum for lokalpartiet for å diskutere politiske saker, og disse møtene er vedtektsfestet i [Senterpartiets vedtekter § 6, pkt. h](#). Lokallagsstyret skal derfor sørge for at kommunerådsmøtene blir holdt. Det er vedtatt retningslinjer for kommunerådsmøter, sist oppdatert av landsstyret i oktober 2020:

Kommuneråd består av:

- *de tillitsvalgte i Senterpartiet, Senterkvinnene og Senterungdommen*
  - *og av partiets medlemmer i kommunestyret og andre kommunale styrer, nemnder, råd og utvalg.*
- I tillegg har de øvrige lokallagsmedlemmer adgang til kommunerådsmøtene med stemmerett. Det er lokallagets evt. fellesstyrets leder, som innkaller til og leder kommunerådsmøtene, i samråd med gruppelederen.*

Formålet med kommunerådsmøtene er å få samhold mellom partiets program og praktisk politikk, samt å drøfte den fremtidige utvikling av kommunen. Kommunerådsmøte holdes normalt hver måned.

Møtet er et senterpolitisk forum for drøfting av:

- 1. Større prinsipielle saker som ventes eller ønskes tatt opp i formannskap, kommunestyre eller andre kommunale organer.*
- 2. Kommunestyrekartets saker, prioritert etter senterpolitisk aktualitet.*
- 3. Politiske ideer og saker som bør tas opp i form av spørsmål eller interpellasjoner i kommunestyret.*
- 4. Arbeidsdelingen når det gjelder saksforberedelse og fremleggelse i kommunestyret.*
- 5. Viktige saker som angår fylkes- eller rikspolitiske organer.*

Konklusjoner/avstemninger i kommunerådsmøter er rådgivende for partiets representanter i kommunale verv. Det føres protokoll på møtene, og vedtak må i tide meddeles dem det angår.

[Retningslinjer for kommuneråd](#)

Forholdet mellom lokallagsstyret og kommunestyregruppa

Lokallagsstyret har sitt mandat fra medlemmene. Kommunestyregruppa er nominert av medlemmene, men valgt av velgerne. Den ene er ikke den andres overordnede, men gjennom godt og åpent samarbeid og god kommunikasjon løser vi de store oppgavene sammen.

Noen ganger tenker vi på lokallagsstyret som ansvarlig for organisasjonsarbeidet og kommunestyregruppa som ansvarlig for det politiske arbeidet. Slik er det ikke. Også lokallagsstyret er valgt som politikere, og som ansvarlig for å legge til rette for det politiske arbeidet i lokallaget. Det er imidlertid viktig å være bevisst de ulike rollene. Folkevalgte har et selvstendig ansvar for når det gjelder avstemninger, vedtak i kommunestyret og partiprogram. Det er dessuten verdt å merke seg at Senterpartiet har en todelt politisk ledelse på alle nivåer i partiet. Vi er fullstendig avhengig av et ryddig arbeidsforhold mellom disse to. Ansvar for dette har de begge, men noen regler for ansvarsdelingen kan likevel være greit å ha.

Lokallagsstyret

- skal på vegne av medlemmene og partiorganisasjonen bidra til at partiet utvikler program og stiller kandidater til valg som forplikter seg på programmet
- skal etter valget innkalle den nyvalgte kommunestyregruppa til konstituering og drøfting av hvordan gruppa og lokallagsstyret skal samarbeide for å oppfylle programmet
- skal påse at det er god kontakt mellom kommunestyregruppa, lokallagsstyret og medlemmene
- skal gripe inn når det oppstår sprik mellom kommunestyregruppa og programmet gjennom å sørge for behandling i kommuneråd eller medlemsmøte

Kommunestyregruppa og gruppelederen:

- skal lede gruppa slik at det er samsvar mellom programmet og de standpunkt partiet fremmer i kommunestyre og fylkesting
- skal se til at det er arbeidsdeling i gruppa som bidrar til at den enkelte får brukt sine ressurser på en positiv måte
- skal i samarbeid med lokallagslederen legge til rette for kontakten mellom kommunestyregruppa og medlemmene
- har ansvar for å orientere styret ved lokallagslederen om saker som kommer til behandling og at partiets syn i viktige saker drøftes med partiet før gruppa trekker sine konklusjoner

Nominasjonsprosess og programarbeid

Lokallagsstyret har først og fremst ansvar for at lokalpartiet stiller liste ved kommunevalget. Dette skjer ved at vi nedsetter en nominasjonskomité, avholder nominasjonsmøte og leverer valglista til valgstyret. Videre har lokallagsstyret ansvar for å oppnevne en programkomité som kan lage forslag til politisk program. Ifølge vedtektene skal også årsmøtet velge valgkampleder. Etter valgkampen er det lokallagsstyret som har ansvar for å føre forhandlinger og å konstituere den nye kommunestyregruppa. Det er mye arbeid som må gjøres i forkant av et lokalvalg, og dette må lokallagsstyret løse sammen med resten av partiet. For å gjøre en god valgkamp er selvsagt det langsiktige politiske arbeidet viktig, men det er også viktig at vi starter tidlig med planleggingen og arbeidet i valgkampen. Her går vi kronologisk gjennom de tingene som må gjøres før valget.

Nominasjonsprosess

Ifølge vedtektene har lokallagsstyret ansvaret for at det blir nedsatt en nominasjonskomité som leder arbeidet med å danne et listeforslag til nominasjonsmøtet. Det er årsmøtet eller lokallagsstyret som nedsetter komiteen. Dette må gjøres i god tid før valgåret starter Listeforslaget skal være innlevert valgstyret innen 1. mars, og det skal på forhånd avholdes nominasjonsmøte. Frist for innkalling til nominasjonsmøte er to uker. Hvis et lokallag overveier enten å stille fellesliste med et annet parti, eller ikke å stille, skal fylkeslagets/fylkesdelslagets mening innhentes. Avgjørelsen om fellesliste e.l. kan bare treffes av godt bekjentgjort medlemsmøte. Det er viktig å merke seg at medlemmer av Senterpartiet iflg. vedtektenes § 4. pkt. c ikke kan motta tillitsverv eller stille seg som valgkandidat for annet parti eller annen liste, i de kommuner der Sp stiller liste/fellesliste. Overtredelse av denne bestemmelsen medfører at man automatisk mister sitt medlemskap i Senterpartiet.

Programarbeidet

Gode kandidater og et godt politisk program er kjernen i enhver valgkamp. I et politisk program skal vi synliggjøre de viktigste sakene for Senterpartiet framover og hvilke standpunkt vi vil fremme i lokalpolitikken de neste fire årene. Lokallaget organiserer sitt eget programarbeid, men vedtektene sier at det er lokallagsstyrets oppgave å medvirke til at det blir laget et politisk program. Erfaringsmessig er også dette et arbeid som medlemmene er veldig engasjert i.

Gode tips

Hvis det ligger an til store utskiftninger i kommunestyregruppa og blant de øverste kandidatene er det lurt å kjøre et nominasjonsmøte tidlig. Desto lenger tid kandidatene har til å drive valgkamp og gjøre seg kjent i lokalpolitikken, desto bedre.

Det er også viktig at programmet vedtas endelig av et medlemsmøte. Noen lokallag nedsetter en egen programkomité, mens noen gir lokallagsstyret denne jobben. Vi bør uansett legge opp til en bred prosess i dette arbeidet, og gi medlemmene mulighet til å komme med sine innspill og ideer. Det er dessuten lurt å legge opp til møter med andre organisasjoner, for å få innspill og ideer til programmet.

Lokallagsstyret i og etter en valgkamp: valgkampleder, forhandlinger og konstituering

Forhandlinger

Etter en valgkamp er det forhandlinger mellom partiene, noe Senterpartiet lokalt ofte har god kjennskap til og kunnskap om. Her bør det nedsettes et forhandlingsutvalg som fører forhandlingene og møter de andre partiene. Forhandlingsutvalget bør få noen fullmakter for å kunne gjøre gode forhandlinger. I denne prosessen må lokallagsstyret og den nye kommunestyregruppa være godt informert, og være med i drøftingene om hvilket samarbeid vi skal gå inn på. Forhandlingsresultatet bør godkjennes på et medlemsmøte.

Konstituering

Etter et lokalvalg er det lokallagsstyrets ansvar at de nye kommunestyrerepresentantene blir innkalt og kommunestyregruppa konstituert. Under konstitueringen må vi velge gruppeleder, gruppenestleder og eventuelt fordele andre poster. Dette løses ulikt fra lokallag til lokallag, og lokallagsstyret og kommunestyregruppa må bli enig om hvordan dette bør løses før vi starter prosessen. I noen lokallag drøfter lokallagsstyret saken og gir en anbefaling til kommunestyregruppa, mens i andre lokallag deltar lokallagsleder på konstitueringen.

Stortingsvalgkamp

Lokallagsstyret har ikke så mye ansvar for forberedelsene når det gjelder stortingsvalgkampen, men det er viktig at lokallaget bidrar med standsaktivitet, mediarbeid, leserbrev og andre ting som gjør Senterpartiet synlig lokalt gjennom valgkampen. Kandidatene er også avhengig av innspill og tilbakemeldinger fra lokallagene på hvilke saker som er viktig i deres kommune, og som det bør tas tak i.

5. Planlegging av arbeidsåret

På det første styremøte etter årsmøtet er det viktig å diskutere hvordan vi legger opp arbeidet, hvordan vi samarbeider og hva vi forventer av hverandre. Da blir arbeidet så mye enklere. På første styremøte etter årsmøtet, bør planlegging av arbeidsåret være en av de viktigste sakene på sakskartet. Å ta en skikkelig gjennomgang av blant annet arbeidsoppgaver, forventninger og arbeidsform er viktig for å legge et godt grunnlag for det videre arbeidet. Det er uheldig om vi kommer halvveis ut i arbeidsåret før vi for eksempel oppdager at mandag er en dårlig møtedag for de fleste i styret.

Det første møtet stiller store krav både til leder og resten av styremedlemmene, spesielt når det kommer til forberedelse. Her er noen spørsmål/problemstillinger som hver enkelt bør tenke over og som bør diskuteres på dette møte.

Forventninger, arbeidsønsker og arbeidsformer

Som nyvalgt lokallagsstyremedlem, kasserer eller studieleder må du tenke gjennom hvilke forventninger og arbeidsønsker du har. Selv om du kanskje ikke er klar over det, så har du noen forventninger til arbeidet. Derfor er det viktig at du selv og de du skal samarbeide med er klar over disse forventningene. Da øker sjansen for at de positive forventningene innfris, og at du synes arbeidet i lokallagsstyret er både givende og morsomt. Det samme er det med arbeidsønskene. Du har selv et ansvar for å fortelle resten av lokallagsstyret hva du ønsker å bruke tiden din på i styret.

Forslag til spørsmål vi kan diskutere:

- Hvilke forventninger har du til arbeidet i lokallagsstyret?
- Hva ønsker du å lære mer om?
- Hvilke arbeidsområder ønsker du å fokusere på?
- Hva synes du er morsomt og hva synes du det er kjedelig å bruke tid på?
- Hvilke oppgaver har vi foran oss. Hva må gjøres, og når?

Årsmøtet vedtar en virksomhetsplan som sammen med vedtektene er førende for hva lokallagsstyret skal bruke tiden sin på. Det er viktig at lokallagsstyret disponerer tiltakene utover i arbeidsåret, og fordeler de ulike arbeidsoppgavene på styremedlemmene. Det er også viktig at lokallagsstyret setter sitt preg på arbeidet og spør seg selv hva de mener er viktig og hva de ønsker å bruke tiden på.

Forslag til spørsmål vi kan diskutere:

- Hvilke oppgaver er det viktig at lokallagsstyret tar tak i?
- Hva sier virksomhetsplanen og hva er det viktigste vi starter med der?
- Hvordan sikrer vi at alle bidrar til å gjennomføre tiltakene i virksomhetsplanen?

Arbeidsformer

De fleste tillitsvalgte i Senterpartiet er travle folk, og den typiske tillitsvalgte i Senterpartiet har flere verv som også skal ivaretas. Vi kan gjøre mange grep innenfor møteform, tidspunkt og arbeidsmøte som gjør det enklere å være tillitsvalgt i partiet. Bruk det første møtet på å diskutere hvilken arbeidsform som passer styremedlemmene best.

Forslag til spørsmål vi kan diskutere:

- Hvilken dag og tidspunkt passer best å ha styremøter på?
- Hvor ofte må styremedlemmene lese e-post? Er det noen saker som kan avklares på e-post, SMS eller via telefon?
- Hvilken arbeidsform passer styremedlemmene best? Jobber de best alene eller i team?
- Skal vi satse på at styremedlemmene gjør mesteparten av arbeidet mellom styremøtene eller bør noen styremøter være arbeidsmøter?
- Hvilke fullmakter har leder og styremedlemmene, og når er en sak liten nok til at enkeltpersoner kan ta avgjørelsen?
- Hvordan løser vi en konflikt/uenighet i lokallagsstyret?

6. Medlemsoppfølging

Lokallagsstyret har ansvar for at medlemmene blir godt informert om både politikk og organisasjon, for eksempel gjennom medlemsmøter, kommunerådsmøter og nyhetsbrev.

Et godt medlemstilbud for medlemmene inneholder blant annet medlemsaktiviteter, sosiale arrangementer og muligheten til å påvirke. Å sette fokus på verving er også en viktig oppgave, sånn at medlemmene verver nye medlemmer til Senterpartiet. Vi skal dessuten ta imot nye medlemmer på en god måte.

Medlemsoppfølging er en av de viktigste oppgavene i et lokallagsstyre, og det er en oppgave som lokallagsstyret må løse sammen med blant annet kommunestyregruppa. Det er medlemmene som gir oss muligheten til å få innflytelse og samtidig gir oss den tyngden vi trenger for å kjempe for politikken. Uten medlemmene er det lite igjen av partiet.

Medlemmer i Senterpartiet skal få mer informasjon og innflytelse enn de som ikke er medlemmer.

Vi vet at den som blir medlem i et politisk parti forventer innflytelse, informasjon og et godt politisk og sosialt fellesskap. Det er lokallagsstyrets ansvar å sikre at disse forventningene innfris på lokalt plan. Så må fylkeslaget ta ansvar for det regionale planet, mens hovedorganisasjonen tar ansvar på nasjonalt plan. Hvis forventningene ikke innfris, risikerer vi at Senterpartiet mister medlemmer. Så er det selvsagt sånn at det en gang iblant oppstår politisk uenighet. Slik uenighet blir enklere å takle hvis ting har gått riktig for seg, når folk føler seg involvert og har blitt godt informert i prosessen.

Informasjon og innflytelse

Det er lokallagsstyrets oppgave å sikre at medlemmene får den informasjonen de trenger fra lokallaget. Også må lokallagsstyret samarbeide med kommunestyregruppa når det gjelder informasjon om lokalpolitiske forhold.

Medlemsmøter og kommuneråd

Medlemsmøter er det forumet hvor medlemmene møter folkevalgte og tillitsvalgte for å diskutere dagsaktuelle saker og ta politiske standpunkt. Medlemsmøter brukes for å informere medlemmene om hva vi jobber med i partiet, og avklare hvilket standpunkt partiet skal ta i ulike politiske saker.

Dette gjelder ofte saker som ikke er nevnt i programmet, eller hvor de folkevalgte mener det er viktig at partiet diskuterer saken ytterligere før de tar standpunkt. På medlemsmøter kan det gjøres vedtak, f.eks når det gjelder valg av utsendinger til nominasjonsmøte. I følge vedtektene skal det også gjennomføres kommuneråd. Det er lokallagsleder, som innkaller til og leder kommunerådsmøtene, i samråd med gruppelederen. Mange lokallag legger medlemsmøte eller kommuneråd i tilknytning til et kommunestyremøte. Da kan kommunestyregruppa orientere medlemmene om hva det arbeides med. Hvis det er store saker som skal behandles i kommunestyret, vil et medlemsmøte/kommuneråd bidra til at medlemmene får komme med sine innspill og råd til de folkevalgte.

Informasjon til medlemmene

Gjennom Senterpartiets medlemssystem finnes det flere muligheter for å sende informasjon til medlemmene gjennom SMS eller e-post. Noen lokallag sender nyhetsbrev til sine medlemmer for å orientere hva som skjer i lokallaget og i lokalpolitikken. Andre lokallag bruker SMS regelmessig, for eksempel for å innkalle til kommunerådsmøter eller medlemsmøter, eller for å orientere om kurs. På Innsiden er det også mulig å sette opp grupper for lokallagets medlemmer, for å kunne dele informasjon.

Gjennomføring av møter

Gjennomføring av møter er viktig for å få et vellykket møte som folk føler de får noe ut av. Start planleggingen av møte tidlig og send ut innkalling og dagsorden tidlig til alle deltagere. Vær kritisk i forhold til hvor mye tid dere har og hvilke saker dere skal bruke tid på. Et møte hvor vi har det travelt, uten tid til de gode diskusjonene, er ikke et godt møte. Det er viktig at den som skal lede møtet er godt forberedt, og kan beregne tiden godt på de ulike sakene.

Å sammenkalle til medlemsmøte er en av de vedtektsfestede oppgavene for et lokallagsstyre.

Sosialt fellesskap, verving og medlemspleie

I politikken blir vi fort ofte saks- og oppgaveorientert. Vi er opptatt av å kjempe om de politiske seierne og få oppgavene gjort også glemmer vi litt det sosiale fellesskapet selv om dette også er svært viktig. Vi er avhengig av at folkevalgte, tillitsvalgte og medlemmer legger ned en stor frivillig innsats i partiarbeidet. Hvis vi, i tillegg til å drive det politiske og organisatoriske arbeidet, også opplever et sosialt fellesskap og vennskap med sine partifeller vil arbeidet bli ti ganger morsommere og mer givende. Vi skal derfor ikke undervurdere viktigheten av det sosiale fellesskapet, den løse praten eller kaffepausen i møtet.

Like viktig er det å bruke tid og krefter på det vi synes er morsomt å jobbe med. Er det for eksempel medlemmer som synes det er kjempespennende å diskutere miljøpolitikk eller eldreomsorg, ja så bør vi sette av tid til det.

Verving

Det er alltid behov for nyrekruttering, nye tanker og flere ressurser i Senterpartiet. Desto flere vi er, desto sterkere er vi og desto mer moro er det politiske og organisatoriske arbeidet. Vi som engasjerer oss har også et ansvar for å sikre at det er noen som kan ta over arbeidet når vi takker for oss.

Myten sier at de fleste som ikke er medlem i et politisk parti aldri har blitt spurt. Når det gjelder verving handler alt sammen til syvende og sist om å spørre om noen vil være medlem.

Det er ikke meningen at lokallagsstyret er de eneste som skal verve nye medlemmer til lokallaget og Senterpartiet, men det er lokallagsstyret som har ansvar for å sette fokus på dette og eventuelt igangsette vervekampanjer som gjør at våre medlemmer verver nye medlemmer. [Mer informasjon om innmelding i Senterpartiet her.](#)

Medlemspleie

Like viktig som det er å verve, er det å ivareta medlemmene på en god måte. Det er lokallagsstyrets ansvar å se til medlemmene blir godt inkludert i partiarbeidet. Ta spesielt godt imot nye medlemmer. Ta gjerne en telefon, spør hva de er opptatt av og ønsker å jobbe med. Da er sjansen større for at de blir en god ressurs for lokalpartiet framover. Oversikt over nye medlemmer har lokallaget til enhver tid gjennom Min forening.

Gode tips

1. Ta en runde på neste medlemsmøte hvor alle får i oppgave å komme med forslag på aktuelle medlemmer.
2. SMS til potensielle medlemmer fungerer også fint. Kanskje lokallaget har tidligere medlemmer som har lyst til å bli med igjen? Spør!
3. Lokallagsstyret kan eventuelt sende potensielle medlemmer et informasjonsbrev som følges opp med en telefon.
4. Inviter til kurs/studiering, for å stimulere til interesse for Senterpartiets politikk.
5. Arranger åpne møter, gjerne med stortingsrepresentant eller andre. Det er også ofte populært for medlemmer.

7. Digitale verktøy: Senterpartiets medlemssystemer

De nye medlemssystemene til Senterpartiet ble satt i drift i desember 2016. I tillegg til nytt medlemsregister for hele organisasjonen, ble også Innsiden – et sted for diskusjon, fillagring, fildeling og arrangementer tatt i bruk.

Ved første gangs innlogging må du vite medlemsnummer eller hvilken epostadresse som du er lagt inn med i medlemsregisteret. Bruk så «glemt passord»-funksjonen. På Min Side er det i tillegg såkalt to-faktor-autentisering, som betyr at du får en kode på SMS. Får du ikke denne, betyr det at du er lagt inn med feil eller manglende mobilnummer. Ta i så fall kontakt med ditt fylkeskontor (eventuelt medlemsservice på medlem@sp.no), som vil legge det inn for deg. Fylkeskontorene har førstelinjesupport for alt som gjelder medlemsregister for lokallagene og de tillitsvalgte. Enkeltmedlemmer kan fortsatt kontakte medlemsservice for å få bistand: medlem@sp.no

Innlogging:

<https://innsiden.sp.no>

<https://minside.sp.no>

Min side og Innsiden

MinSide er 100% web-basert, og har brukervennlighet som fokus. Alle medlemmer i Senterpartiet kan logge seg inn på MinSide og både se og redigere «min profil», betale kontingent og melde seg på arrangementer. Lokallagsleder, kasserer og eventuelt dataansvarlig i lokallaget vil i tillegg kunne se menypunktet *Min Forening*, som inneholder medlemslister, restanselister, sende SMS, hente ut epostadresser og så videre. MinSide er et svært enkelt verktøy å bruke, og det finnes en veiledning som vil vise deg hvor du finner det du trenger for å bruke systemet på en enkel måte.

Innsiden er Senterpartiets egen medlemsportal, og er et nyttig verktøy for alle medlemmer. Innsiden er en medlemsportal hvor alt innholdet vil skapes og defineres av medlemmene selv, og er et sted hvor alle medlemmer kan samles innenfor trygge rammer. Innsiden har en del likhetstrekk med hvordan Facebook er lagt opp i dag, også med tanke på grupper og arrangementer. Det er imidlertid en stor og viktig forskjell: alt som deles og legges ut på Facebook, eies også av Facebook.

På Innsiden er all aktivitet og innhold eid av Senterpartiet. Det er også slik at det er kun medlemmer av Senterpartiet som kan logge seg inn på Innsiden, da det er knyttet tett opp mot medlemssystemet vårt. Dette vil skape en trygghet som en ikke vil klare å oppnå på andre plattformer.

Senterpartiets Studieforbund har utarbeidet veiledninger til Min Side og Innsiden. Veiledningene vil bli en del av Det Grønne Hjulet, som omtales på neste side. Fylkessekretærene har ansvar for å kurse sine lokallag i de bruk av medlemssystemene. Ta kontakt med fylkeskontoret for mer informasjon. Veiledningene finner du her: www.senterpartiet.no

8. Senterpartiskolen

Lokallagsstyret har ansvar for å arrangere studieaktivitet som dekker det kompetansebehovet medlemmer, folkevalgte og tillitsvalgte har.

Senterpartiskolen er Senterpartiets læringsverktøy for utvikling av politikk, organisasjon og demokrati.

Senterpartiskolen organiseres av Senterpartiets

Studieforbund. Læringen er fleksibel, og kan gjennomføres

som kurs, studieringer, møterekke med ulike temaer, samlinger osv. Senterpartiets Studieforbund (SpS) står ansvarlig for å utarbeide kurstilbudet, mens fylkes- og lokallag ofte har det praktiske ansvaret for å gjennomføre kurs- og læringsaktiviteter lokalt.

Læring og utvikling av kunnskap bygger kompetanse.

Kompetansebygging skal kort sagt gjøre oss i bedre stand til å nå våre politiske og organisatoriske mål. Derfor tilbyr Senterpartiskolen kurs med fokus på både organisasjon og politikk. Kurset *Det grønne hjulet trinn 1* er basisopplæring i organisasjon og ledelse i Senterpartiet. Kurset gjennomføres etter valg av nytt lokallagsstyre, og er spesielt viktig for ferske styremedlemmer og nye styrever. Se www.senterpartiskolen.no. SpS utarbeider også studiehefter med forskjellige temaer innen politikk og organisasjon. Informasjon om tilgjengelige hefter, innmelding av kurs/studiering, bestilling av hefter, innsending av frammøtelister mm. finner du på www.senterpartiskolen.no.

Studiering er en metodikk hvor en gruppe studerer et tema gjennom å dele kunnskap i åpen, demokratisk dialog. Alle deltakere bidrar med sin egen erfaring og kunnskap, og dette er også en god måte å drive politikktutvikling på. SpS tilbyr studiehefter som kan brukes som utgangspunkt, men det går også an å lage egne studieopplegg. Å arrangere mer av det politiske arbeidet som studieaktivitet, gir nye muligheter for å invitere flere med inn i politikken. Kanskje gir det også mulighet for å få nye medlemmer i lokallaget. Hva med å for eksempel invitere interesserte personer på en studiering på den nye kommuneplanen?

Et kurs/studiering må ha en godkjent studieplan. SpS har mange studieplaner som kan brukes, se: www.senterpartiskolen.no. Arrangører kan bruke egen studieplan, ta kontakt med SpS for mer informasjon. For å bli godkjent som et kurs/studiering, må det være minst fire deltagere som deltar 75 % av tiden. (NB! Det er mulig å søke om unntak for gjennomføring med færre deltakere, ta kontakt med SpS). Hvis et kurs varer i minst fire timer med minst fire deltagere, kan det rapporteres inn og være støtteberettiget. Ett og samme kurs med mange deltagere kan ikke deles i to og registreres som to studieringer, men det kan gjerne organiseres fellesmøter for flere studieringer som arbeider med samme emne. Kurset /studieringen meldes inn på www.senterpartiskolen.no.

Kurs/studiering må meldes inn i [Kursportalen](#) i Senterpartiskolen. Frammøteliste skal rapporteres samme sted etter at kurset er ferdig. Opplæringstilskudd utbetales etter at kurset er avsluttet og studietimene godkjent. Kurset/studieringen må til sammen vare i minst fire hele klokketimer (inkl. pauser) for å få opplæringstilskudd. Dvs. at et kurs som varer fra kl 1800 - 2100 teller tre klokketimer, selv om det har vært kaffepause underveis. Det er ingen regler for hvor mange ganger dere skal samles, bare det totalt blir minst fire hele klokketimer. Da får dere utbetalt opplæringstilskudd per godkjent studietime, timetallet skal ikke ganges opp med antall deltagere.

Det stilles ikke noen krav til innledere på kurs, men det kan være smart å hente inn personer som har spesiell kunnskap på det feltet kurset skal handle om. Ofte kan spesielt eksterne innledere være nyttige, siden de ofte stiller med et annet utgangspunkt og standpunkt som kan være et bra utgangspunkt for gode diskusjoner. I 2021 blir det utbetalt kr 100 pr studietime. Denne satsen kan bli endret, avhengig av tildeling av statsstøtte hvert år.

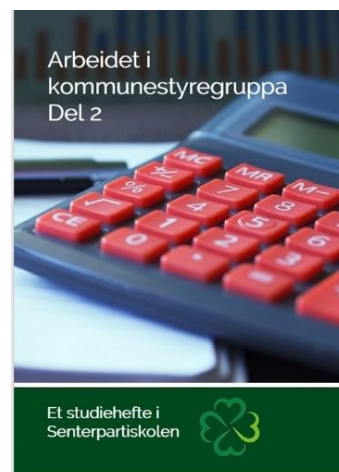

Det er Senterpartiets Studieforbund som organiserer Senterpartiskolen.

Senterpartiets Studieforbund (SpS) har tre medlemsorganisasjoner: Senterpartiet, Senterungdommen og Senterkvinnene. SpS ble etablert i 1962, og er organisasjonenes verktøy for kompetansebygging og organisasjonsutvikling. SpS er et offentlig godkjent studieforbund etter Voksenopplæringsloven. Det er to fast ansatte i Studieforbundets administrasjon: generalsekretær og nord-Sør- og studiesekretær. www.senterpartiskolen.no

SpS kan kontaktes på e-post:

sps@sp.no

9. Mediearbeid, nettsider, sosiale medier og grafisk profil

Lokallagsstyret og kommunestyregruppa har et felles ansvar for å bidra til at Senterpartiet er synlig i lokalmedia.

Tradisjonelt mediearbeid

Media er den viktigste kanalen for politisk kommunikasjon. Gjennom media når vi ut til velgere og holder kontakten med våre medlemmer. I mange lokallag er mediearbeidet overlatt til kommunestyregruppa, men det er når kommunestyregruppa og lokallagsstyret samarbeider om mediearbeidet, vi får det beste resultatet.

Det er ingenting i veien for at lokallagsstyret er de som løfter politiske debatter eller fremmer Senterpartiets politiske syn i lokalpressen. Men dette må selvsagt skje i samarbeid med kommunestyregruppa. Lokallagsstyret kan også skape oppmerksomhet om lokalpartiet ved å bruke media for å reklamere for arrangementer, møter osv.

Skal vi nå folk, må vi finne gode møtesteder og arenaer. Da må vi også tenke gjennom hvor vi skal sette inn, og bruke kreftene på best mulig måte. Vi skal tenke gjennom hvilke budskap som er viktige for oss lokalt, og hvordan vi vil fronte de sakene vi er opptatt av i vårt lokalsamfunn. Da må vi også vurdere hvilke virkemidler som kan fungere best til akkurat den saken: tar vi kontakt med en journalist, eller skriver vi leserbrev eller kommentar direkte i lokalavisen? Er dette en sak for radio eller TV? Egner saken seg best for sosiale medier?

Noen nyttige tips når vi jobber med mediene:

- Ingen sak er for liten: det koster lite å skrive en rask pressemelding om en sak og sende ut for å se om media henger seg på. Ha gjerne en eksklusiv sak, og sørg for å finne det rette mediet
- Godt forhold til journalisten: sørg for å snakke ofte med journalisten og tipse dem om aktuelle saker. Ring gjerne en journalist du kjenner. Legg inn tel.nr. til journalisten på mobiltelefonen din.
- Vær hyggelig. Får du journalisten til å le, er du nesten i mål.
- Formuler en god pressemelding på forhånd som du kan sende journalisten rett etter samtalen.
- Husk sitatsjekk.

Flere tips til godt mediearbeid, se studieheftet «Tradisjonelle medier – nye arbeidsmåter», se www.senterpartiskolen.no

Sosiale medier og nettsider

Hvert lokallag har egne nettsider i regi av Senterpartiet sentralt, og dette betyr at kontaktopplysninger for lokallaget, oversikt over tillitsvalgte og folkevalgte blir oppdatert automatisk. Lokallag som ønsker det, kan oppdatere egne nettsider etter avtale med fylkeskontoret.

Lokallaget bør være til stede på sosiale medier, gjerne gjennom egen Facebook-side. Veldig mange nordmenn bruker Facebook og andre sosiale medier hver dag. I sosiale medier er det lett å spre nyheter til medlemmer og andre. På Facebook kan vi også kommunisere med velgerne, legge ut bilder og opprette åpne arrangementer som vi ønsker oppmerksomhet rundt. På sosiale medier har vi mulighet til å nå ut uten media, utdype og forklare saker og standpunkter – og til å vise flere, og gode sider av oss selv.

Strategisk politisk kommunikasjon handler om å vinne velgere, og sosiale medier er en viktig del av denne strategien. Samtidig vinnes ikke valg på Facebook og i andre sosiale medier. «Likes» er heller ikke det samme som en stemme, men i partiets samlede helhetsinntrykk spiller sosiale medier en rolle for hvordan velgere oppfatter partiet. Som representanter for Senterpartiet må vi være bevisst på hvordan vi fremstår, også i sosiale medier. Vi må huske at det ikke er mulig å være helt privat på internett. Det som blir skrevet blir lagret og kan søkes opp i lang tid etterpå. Tradisjonelle medier fanger i stor grad opp det som skjer i sosiale medier svært raskt, og uheldige uttalelser kan også gå utover partiet og partiets arbeid. Derfor omfatter Senterpartiets etiske retningslinjer også bruk av sosiale medier: *Sosiale medier er først og fremst en mulighet, men uvettig bruk kan føre til stor negativ oppmerksomhet, både for den enkelte og for partiet. Tillitsvalgte, folkevalgte og ansatte skal ha partiets beste for øye også når de henvender seg via sosiale medier. Man bør tilstrebe samme aktsomhet i omtale av personer og politikk gjennom sosiale medier som man ville gjort ansikt til ansikt eller i et debattinnlegg i aviser.*

Her finner du Senterpartiets Facebook-side: www.facebook.com/senterpartiet. Senterpartiets Studieforbund har også gitt ut et studiehefte om bruk av sosiale medier, se www.senterpartiskolen.no

Senterpartiets grafiske profil

Kløverlogoen er partiets ansikt utad, enten det gjelder hovedorganisasjon, fylkeslag eller lokallag. Det er alltid Senterpartiets gjeldende logo og grafiske profil som skal brukes. Husk også å bruke riktig forkortelse: Sp, og **ikke SP**.

Logo og profil ble sist endret i 2013, og design og profilprogram fikk en oppfriskning i 2020. **Gammel logo og profil skal ikke brukes.** Se [Senterpartiets profilportal](#) for riktig bruk av logo, design og farger. Se også [Senterpartiets profilplakat og profilhåndbok](#).

Det er viktig at vi framstår helhetlig, og at alle organisasjonsledd bruker logo og profil på riktig måte. Senterpartiet skal være synlig – *men* med riktig logo og profil.

Hovedlogo

Sekundærlogo

Kontaktinformasjon og nyttige lenker

Senterpartiets nettside www.senterpartiet.no

Her ligger all nødvendig kontaktperson til ansatte, fylkeslag og lokallag. Her er det også oppdatert informasjon om Senterpartiets politikk, valgprogram, vedtekter, retningslinjer også videre.

Senterpartiets Studieforbund/Senterpartiskolen www.senterpartiskolen.no inneholder informasjon om kurs- og skoleringstilbud både innen politikk og organisasjon. Alt studiemateriell kan lastes gratis fra siden.

Senterungdommen www.senterungdommen.no

Senterkvinnene www.senterkvinnene.no

www.senterpartiet.no